

Förare och maskiner i bygg- och anläggningsbranschen

Vägledning till
aktuella regler gällande
mobila arbetsmaskiner.
Oktober 2013

Maskinförare

För att köra följande maskiner erfordras enligt kollektivavtal e-bok (utbildningsbok) eller yrkesbevis.

Mobila arbetsmaskiner

- Lastmaskin
- Grävmaskin
- Grävlastare
- Teleskoptruck
- Bandschaktare
- Motorschaktvagn
- Våghyvel
- Pålmaskin
- Mobilkran
- Betongpump
- Tornkran

Basmaskinen avgör vilken maskintyp maskinen tillhör. Råder tveksamhet kontrollera i överensstämmelseintyget (CE-dokumentet). Om man till exempel sätter på ett grävagggregat på en kompaktlastare så räknas den fortfarande som en lastmaskin.

Beträffande besiktningskrav såsom kontroll-, revisions- och återkommande besiktning av mobila arbetsmaskiner hänvisas till gällande lagstiftning. Du kan även läsa mer om detta i ME-handboken.

Undantag från e-bok eller yrkesbevis görs ej för lastning och lossning. Vägar maskinen inklusive aggregat under 1 500 kg, eller har lyftkapacitet under 5 tonmeter, krävs ej e-bok eller yrkesbevis.

Utbildning

Innan utbildning av maskinförare skall ske, kontakta BYN i din region. Du hittar kontaktuppgifterna på www.byn.se

Som blivande maskinförare skall du tillgodogöra dig materialet *Teknik och Säkerhet* innan praktisk utbildning på maskin får ske. BYN regionalt ser till att du får tillgång till detta material. Därefter utfärdar BYN regionalt e-boken som berättigar till körning under handledning.

Din BYN-region hjälper dig med information kring godkända utbildningsgivare och kompetensprov m m.

Det svarta plastkortet – utbildningsintyget – är en form av valideringsintyg som du får efter genomförd grundutbildning. Det gäller inte som underlag för att köra maskinen. Du ska i stället kontakta din BYN-region för att få ut en e-bok alternativt ett yrkesbevis.

I dag finns ett samarbete mellan BYN och TYA (Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd) som innebär att vi erkänner varandras yrkesbevis. Mer information hittar du på www.byn.se

Introduktionsutbildning

Förare som har yrkesbevis på maskin och skall framföra annan maskin, till exempel grävmaskin i stället för lastmaskin, skall genomgå så kallad introduktionsutbildning. Denna utbildning anmäls till BYN regionalt som hjälper till med upplägget.

Efter genomgången introduktionsutbildning införs den nya maskinen på förarens yrkesbevis genom utbyte av beviset.

FORDONSSLAG	MASKINTYP	KÖRKORTS- BEHÖRIGHET	YRKESEVIS/ UTBILDNINGSS- BOK	UTBILDNINGSS- KRAV ENLAML	KOMMENTARER / ANMÄRKNINGAR	
MOBILA ARBETSMASKINER	BETONGPUMP	Traktor/AM	×	×	Motorredskap klass II	
	BETONGPUMP	B	×	×	Motorredskap klass I	
	BETONGPUMP	C	×	×		
	MOBILKRAN	Traktor/AM	×	×	Motorredskap klass II	
	MOBILKRAN	B	×	×	Motorredskap klass I	
	MOBILKRAN	C	×	×	Tung lastbil	
	SEMIMOBILKRAN	Se mobilkran	×	×	Se mobilkran	
	TORNKRAN			×	×	Hit räknas även bockkranar och staplingskranar
	TELESKOPTRUCK	Traktor/AM	×	×		
	TELESKOPTRUCK	B	×	×		
	GRÄVLASTARE	Traktor/AM	×	×	Motorredskap klass II	
	GRÄVLASTARE	B	×	×	Motorredskap klass I	
	GRÄVMASKIN hjul	Traktor/AM	×	×	Motorredskap klass II	
	GRÄVMASKIN hjul	B	×	×	Motorredskap klass I	
	GRÄVMASKIN band		×	×		
	LASTMASKIN hjul	Traktor/AM	×	×	Motorredskap klass II	
	LASTMASKIN hjul	B	×	×	Motorredskap klass I	
LASTMASKIN band		×	×			
MOTORSCHAKTVAGN			×	×		
PÅLMASKIN			×	×	Hit räknas även spontmaskin	
VÄGHYVEL	Traktor/AM	×	×	×	Motorredskap klass II	
VÄGHYVEL	B	×	×	×	Motorredskap klass I	
TRANSPORTFORDON	FORDONSKRAN över 12 tm			×	Kan vara monterad på olika typer av fordon	
	LASTBIL	C1 C1E C CE			Tung lastbil med totalvikt av högst 7,5 ton och personbil med totalvikt över 3,5 men inte 7,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil. Tung lastbil som omfattas av behörighet C1 eller B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 12 ton. Tung lastbil och personbil tyngre än 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil. Tung lastbil som omfattas av behörighet C samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan bil.	
	TRAKTOR	Traktor/AM			Traktortåg i yrkesmässig trafik körkortsbehörighet C/CE Undantagna från krav på trafik tillstånd är företag som uteslutande bedriver yrkesmässig trafik med fordon som har en högsta tillåtna hastighet av 40 km/h	
	TRUCK (gaffeltruck, motviktstruck)			Truckförar- utbildning	×	Se AFS 2006:5 Användning av truckar.
	TUNG TERRÄNGVAGN	B			×	Registrerat fordon max 30 km/h (Ej yrkesmässig trafik)
	TUNG TERRÄNGVAGN	C			×	Registrerat fordon max 30 km/h (Yrkesmässig trafik)
	TUNG TERRÄNGVAGN	B			×	Registrerat fordon max 50 km/h (Ej yrkesmässig trafik)
	TUNG TERRÄNGVAGN	C			×	Registrerat fordon max 50 km/h (Yrkesmässig trafik) undantagna från krav på trafik tillstånd är företag som uteslutande bedriver yrkesmässig trafik med fordon som har en högsta tillåtna hastighet av 40 km/h.
	SLÄPVAGN efter	B				Släpvagn ska alltid vara registrerad. På oskattad släpvagn får endast tillbehör till maskin och förare motorredskap klass I transporteras.
	SLÄPVAGN efter motorredskap klass II	Traktor/AM				Oskattad släpvagn får endast transportera tillbehör till maskin och förare. Transporteras annat gods/material ska fordonet registreras och skattas som trafiktraktor.
	EFTERFORDON	Beroende av dragfordon				T ex båt, manskapsvagn, tankvagn. Samtliga oregistrerade.
VARNINGSBIL	C				Krävs för dispenstransport, t ex tung/bred/lång	

Vad säger Arbetsmiljölagen

Allmänt för arbetsgivare

Arbetsmiljölagen Kap.3 3§

Arbetsgivaren skall förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iakttaga för att undgå risker i arbetet.

AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete 7§

Arbetsgivaren skall se till att arbetstagarens kunskaper om arbetet och riskerna i arbetet är tillräckliga för att ohälsa och olycksfall skall förebyggas och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås.

I kommentarerna påpekas: Det är viktigt att arbetsgivaren ser till att kunskaperna hela tiden hålls aktuella.

OBS! Vid förande av motorredskap klass I och II, oavsett plats gäller Körkortslagen (KKL) och Körkortsförordningen (KKF) samt Trafikverkets författningssamling (TVFS).

Enligt AFS 2012:3 Minderårigas arbetsmiljö, är det inte tillåtet att en person under 18 år kör och hanterar motorredskap av samtliga typer (mobila arbetsmaskiner).

Allmänt på arbetsplatser

AFS 1999:3 15§ Byggnads- och anläggningsarbete

Byggarbetsmiljösamordnaren (oavsett om det gäller BAS-P eller BAS-U) skall ha överinseende över kontrollen, dels att tekniska anordningar är behörigen besiktigade och provade, dels att förare av sådana anordningar har tillräcklig kompetens.

OBS! Vid truckarbete

När det gäller truckkörning krävs dokumenterade praktiska och teoretiska kunskaper samt skriftligt körtillstånd från arbetsgivaren.

Viktiga författningar från Arbetsmiljöverket (www.av.se)

- AFS 1994:48 Maskiner
- AFS 1999:3 Byggnads- och anläggningsarbete
- AFS 2003:6 Besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar
- AFS 2006:4 Användning av arbetsutrustning
- AFS 2006:5 Användning av truckar
- AFS 2006:6 Användning av lyftanordningar och lyftredskap
- AFS 2008:3 Maskiner och vissa andra tekniska anordningar (maskindirektivet)
- AFS 2012:2 Belastningsergonomi
- AFS 2012:3 Minderårigas arbetsmiljö: det är inte tillåtet att en person under 18 år kör och hanterar motorredskap av samtliga typer (mobila arbetsmaskiner).

TÄNK PÅ:

- att Bas-P/Bas-U har skyldighet att kontrollera förarbevis och besiktning.
- att samordningsansvarig skall kontrollera förarbevis och besiktning.
- att arbetsmiljölagen alltid gäller oavsett maskin och kompetens.
- att kontakta BYN regionalt vid frågor om utbildning eller kompetensprov.

Bra adresser

www.av.se (Arbetsmiljöverket)

www.bygg.org (Sveriges Byggindustrier)

www.byggnads.se (Svenska Byggnadsarbetareförbundet)

www.byn.se (Byggnadsindustrins Yrkesnämnd)

www.me.se (Maskinentreprenörerna)

www.seko.se (Facket för Service och Kommunikation)

www.trafikverket.se (Trafikverket)

Vretenvägen 9, Box 4028, 171 04 Solna
Telefon: 08-564 881 60, Fax: 08-564 881 79
E-post: info@byn.se **www.byn.se**